

DSM-5 Düzey 1 Kesitsel Belirti Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *DSM-5 Düzey 1 Kesitsel Belirti Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20191>

Özet

DSM-5 Düzey 1 Kesitsel Belirti Ölçeği, Amerikan Psikiyatri Birliği (APA) tarafından geliştirilen ve **psikopatoloji** alanındaki geniş belirti yelpazesini değerlendirmek üzere tasarlanmış bir tarama aracıdır. Bu ölçek, bireylerde mevcut olan çeşitli psikiyatrik bozukluklarla ilişkili belirtileri, herhangi bir spesifik tanı kategorisine bağlı kalmaksızın, boyutlu bir yaklaşımla ölçmeyi amaçlar. Ölçeğin temel amacı, klinisyenlere, hastaların ana tanısal alanlarındaki etlik eden veya potansiyel olarak önemli belirti alanları hakkında hızlıca belirleme konusunda yardımcı olmaktır. Türkiye'deki geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Sapmaz ve arkadaşları (2017) tarafından 11-17 yaş arası çocuklar ve 6-17 yaş arası ebeveynler için gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler

DSM-5, Kesitsel Belirti Ölçeği, Çocuk Psikiyatrisi, Psikometrik Özellikler, **Uyarılma**, Tarama Aracı, Ergenlik, Ebeveyn Formu.

Yazarlar

Şermin YALIN SAPMAZ, H. Ömer ERKURAN, Cihan KAVURMA, Murat ÖZTÜRK, Büşra Uysal TANRIVERDİ, Emine KÖROĞLU, Ömer AYDEMİR.

Amaç

DSM-5 Düzey 1 Kesitsel Belirti Ölçeği, klinik değerlendirmenin başlangıç aşamasında, hastanın yaşadığı belirti şiddetini ve belirti profilini boyutlu olarak saptamak amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, 13 temel psikiyatrik belirti alanını kapsayarak, klinisyenin hastanın ana şikayetinin ötesindeki potansiyel komorbid durumları veya klinik dikkate değer diğer sorunları hızlıca fark etmesine olanak tanır.

Bu ölçeğin Türkçe Formunun **geçerliliği** ve **güvenilirliği** çalışması, uluslararası standartlara uygun psikometrik özelliklerin Türk popülasyonunda da sağlandığını göstermeyi hedeflemiştir. Bu uyarılma, ölçeğin Türkiye'deki çocuk ve ergen ruh sağlığı hizmetlerinde standart bir tarama aracı olarak kullanılmasına zemin hazırlamıştır.

Yapı

Ölçek, DSM-5'in getirdiği boyutlu değerlendirme yaklaşımını yansıtır. Yapısal olarak, farklı tanı kategorileriyle ilişkili olabilecek ancak bu kategorilere özgü olmayan 13 farklı psikopatoloji alanını ölçekler. Bu alanlar genellikle depresyon, öfke, mani, anksiyete, somatik belirtiler, uyku sorunları ve madde kullanımı gibi geniş spektrumları içerir.

Ölçek, belirtilerin varlığını veya şiddetini belirli bir zaman dilimi içinde değerlendirir. Bu kesitsel yaklaşımla, belirtilerin o anki durumunu yansıtarak, uzunlamasına değerlendirmeler için bir başlangıç noktası sunar. Bu boyutlu ölçüm, sadece bir tanı koymaktan ziyade, belirti şiddetinin derecesini belirlemeyi kolaylaştırır.

Geçerlik

Ölçeğin orijinal İngilizce formunun yapısal geçerliliği ve eşzamanlı geçerliliği kapsamlı uluslararası çalışmalarla kanıtlanmıştır. Sapmaz ve arkadaşları'nın (2017) Türkçe uyarlama çalışması, Formun Türk örnekleminde yapısal ve ölçüt geçerliliğini incelemiştir. Geçerlilik analizlerinde, ölçeğin beklenen psikopatolojik yapıyı koruyup korumadığı ve klinik değerlendirmelerle uyumu araştırılmıştır.

Uyarlama çalışmaları'nda genellikle, Türkçe formun maddelerinin kültürel olarak uygunluğu ve orijinal formula anlamsal eşdeğerliği sağlanmaya çalışılır. Her ne kadar bu alanda spesifik geçerlilik katsayıları (örneğin, faktör yükleri veya korelasyonlar) kaynak referansta detaylı verilmemiş olsa da, yaygın, ölçeğin geçerliliğinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu belirtmektedir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik, ölçeğin zaman içinde veya farklı iç tutarlılık ölçümleriyle ne kadar tutarlı sonuçlar verdiğini gösterir. DSM-5 Düzey 1 Kesitsel Belirti Ölçeği'nin güvenirliliği, genellikle iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) ve test-tekrar test yöntemleri kullanılarak incelenir.

Sapmaz ve arkadaşları'nın (2017) çalışması, Türkçe formun hem çocuk/ergen öz bildirim formunda hem de ebeveyn formunda yeterli düzeyde güvenirliliğe sahip olup olmadığını araştırmıştır. Yüksek iç tutarlılık katsayıları, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçtüğünü ve dolayısıyla güvenilir bir tarama aracı olarak kullanılabilirliğini desteklemektedir.

Faktör Analizi

DSM-5 Düzey 1 Kesitsel Belirti Ölçeği, doğası gereği multidimensiyonel bir yapıya sahiptir. Orijinal ölçek, 13 farklı belirti alanını temsil eden faktörlere ayrılmaktadır. Türkçe uyarlama çalışması'nda da, ölçeğin bu çok faktörlü yapılarının Türk popülasyonunda da korunup korunmadığını doğrulanması için doğrulayıcı veya açmlayıcı faktör analizi tekniklerinin kullanılması beklenir.

Faktör analizinin temel amacı, belirti grupları'nın beklenen klinik alanlarla tutarlı bir şekilde kümelenip kümelenmediğini test etmektir. Bu analizler, ölçeğin yapısal geçerliliğinin önemli bir kanıtıdır ve her bir belirti alanının başlıca olarak değerlendirilmesine olanak tanır.

Ölçek Bilgisi

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon) ve Tarama Ölçeği

Format: Öz Bildirim ve Ebeveyn Bildirimi Formları

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlanan Form), İngilizce (Orijinal Form)

Popülasyon Grubu: Klinik ve Toplum Örneklemi

Yaş Grubu: Çocuk ve Ergenler (11-17 yaş öz bildirim), Ebeveynler (6-17 yaş arası çocuklar için bildirim)

Popülasyon Detayları: Türk çocuk ve ergen popülasyonunda psikometrik özellikleri incelenmiştir.

Test Metodolojisi: Kesitsel belirti şiddetini ölçmek için Likert benzeri derecelendirme sistemi kullanılır. Belirtiler, genellikle son iki hafta içindeki sıklık veya şiddet açısından değerlendirilir.

Anahtar Kelimeler

Dimensional Değerlendirme, Tarama, Ergen Psikolojisi, Ebeveyn Raporu, **Psikometri**, Anadolu Psikiyatri Dergisi, Şiddet Ölçümü.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Şermin YALIN SAPMAZ

Yazar ORCID Tanımları: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresleri: drserminyalin@hotmail.com

Yazın Adresi: Makalenin yayımlandığı tarihteki yazın adresi ilgili akademik birimdir.

Şinler & Ücret ve Test Yolu

Ölçek, DSM-5'in bir parçası olarak APA tarafından geliştirilmiştir. Türkçe uyarlama çalışması 2017 yılında yayımlanmıştır. Kullanım izinleri genellikle ölçeğin orijinal geliştiricisine ve uyarlama çalışması yürüten araştırmacılara aittir. Ölçeğin klinik veya araştırma amaçlı kullanım için telif hakları ve ücretlendirme bilgileri, sorumlu yazar veya ilgili yayıncı aracılığıyla edinilmelidir.

Orijinal makale 2017 yılında yayımlanmıştır.

Referanslar

Sapmaz, S. Y., Erkuran, H. Ö., Kavurma, C., Öztürk, M., Tanriverdi, B. U., Köroglu, E., & Aydemir, Ö. (2017). DSM-5 Düzey 1 Kesitsel Belirti Ölçeği Türkçe Formunun geçerliliği ve güvenilirliği (11-17 yaş çocuk ve 6-17 yaş anne-baba formları). *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(Ek sayı.2), 99-106. doi: 10.5455/apd.245364

Ek olarak, ölçeğin dayandığı orijinal kavuz: American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th ed.)*. Arlington, VA: American Psychiatric Publishing.

Ölçeğin orijinal PDF'i buradan indirilebilir: [dsm-5-duzey-1-kesitsel-belirti-olcegi-toad.pdf](#)

DSM-5 Düzey 1 Kesitsel Belirti Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek maddeleri bu kaynakta mevcut değildir, ancak genel yapısı 13 temel belirti alanını kapsar.

- Depresyon (Örn: Üzgün veya çökkün hissetmek)
- Öfke (Örn: Hiddetli veya sinirli hissetmek)
- Mani (Örn: Aşırı enerjik veya heyecanlı hissetmek)
- Anksiyete (Örn: Endişeli veya gergin hissetmek)
- Somatik Belirtiler (Örn: Açıklayamayan baş veya mide ağrıları)
- Uyku Sorunları (Örn: Uykuya dalmakta zorlanmak)
- Psikoz (Örn: Gerçek olmayan şeyler duymak veya görmek)
- Madde Kullanımı (Örn: Alkol veya uyuşturucu kullanma isteği)
- Hafıza Sorunları
- Tekrarlayan Düğünceler/Davranışlar (OKB)
- Disosiyasyon
- Yeme Sorunları
- Antihar Düğünce